

31.10 1958.

AH/AB.

Til Det Kongelige Kirke- og Undervisningsdepartement,
Bygdøy Alle 1,
Oslo.

Vedr. arkeologiske undersøkelser i
forbindelse med vassdragsutbygging.

Som det vil være kjent, har Universitetets Oldsaksamling i henhold til lov om fornminne av 29. juni 1951 foretatt omfattende arkeologiske undersøkelser i Tokke-Vinjevassdraget sommeren 1958. Disse undersøkelser vil fortsette også neste sommer.

Imidlertid har Universitetets Oldsaksamling bragt i erfaring at Oslo Lysverker for tiden er i full gang med vassdragsreguleringer i Hallingdalsdistriktet. Etter alt å dømme vil også disse reguleringer ikke bare skape forandringer i de geografiske forhold, men de vil uten tvil skade eller ødelegge det som måtte være av spor etter gammel bosetning i de områder som berøres av reguleringen. Da dette forhold kommer inn under fredningslovens bestemmelser, vil det være nødvendig at representanter for Universitetets Oldsaksamling på forhånd foretar de arkeologiske undersøkelser som må gjøres. Disse undersøkelser skal i henhold til loven bekostes av anleggsherren.

Universitetets Oldsaksamling ber derfor om at Kirke- og Undervisningsdepartementet gjør ledelsen for Oslo Lysverker oppmerksom på dette forhold. Samtidig ber vi om at det blir sørget for at Oldsaksamlingen så snart som mulig får oversendt karter over de vann som skal demmes opp, samt tempoplan for dette arbeide, slik at Museets ledelse i god tid - helst alt i høst - kan få anledning til å planlegge det arbeide som må gjøres. Så snart dette er gjort, vil arbeidsplan og budgettforslag bli oversendt Departementet.

Björn Hougen

Anders Hagen

OSLO LYSVERKER

HØVEDKONTOR SOMMERROGT. 1
TELEFON * 56 41 60
POSTBOKS 2481 - SOLLI
TELEGRAMADR. LYSVERKER

OSLO, 19. november 1958.

Universitetets Oldsaksamling,
Universitetet,
Oslo.

DERES BREV DERES REF.

VÅR REF.
L. Lj./Ny.
421.202

BEHANDLES AV
Kraftutbyggingssjef L.Ljøgdødt

Hemsilreguleringen.
Arkeologiske undersøkelser.

Fra Kirke- og undervisningsdepartementet har vi mottatt avskrift av Deres brev til departementet av 31. oktober 1958. Departementet ber oss oversende kart over de vann som demmes opp og oppgi tempoplan for arbeidet.

Oslo Lysverker fikk tillatelse til regulering av Hemsilvassdraget ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. januar 1957. Anleggsarbeidene ble påbegynt umiddelbart etter at reguleringstillatelsen forelå, og utføres i overensstemmelse med den gitte reguleringstillatelse og dens betingelser. Arbeidenes omfang vil fremgå av vedlagte tegning nr. F-6300.

I alt omfatter planene 4 kraftverk, nemlig Gjuva, Brekkefoss, Hemsil I og Hemsil II. Brekkefoss var ferdig i juli 1957 og Gjuva ved årsskiftet 1957/58. Hemsil I er planlagt ferdig høsten 1960, mens Hemsil II skal være ferdig forsommeren 1960.

Anleggsarbeidet omfatter dammer, tunneler og kraftstasjoner. Stasjonene ved Gjuva og Brekkefoss ligger ute i dagen, mens stasjonene Hemsil I og Hemsil II blir liggende i haller inne i fjellet.

Reguleringsarbeidene omfatter Vavann og Gyrimos-Flævann. Vavann blir senket 8 m, og ingen oppdemning vil finne sted.

Ved Gyrimos-Flævann vil vannene bli demmet opp ved en fyllingsdam som bygges i Flævannsoset. Dammen ble påbegynt sommeren 1957, og arbeidet fortsatt i juni-oktober 1958. Dammen skal etter planene være oppfylt til full høyde innen utgangen av oktober 1959. Avsluttende opprydding på arbeidsstedene vil skje sommeren 1960. På grunn av beliggenheten drives anleggsarbeidet ved Gyrimos-Flævann bare på sommertid.

Gyrinosvann ligger ca. 7 m høyere enn Flævann. Begge vann vil bli demmet opp til samme høyeste vannstand + 1108,5. Største oppdemning blir for Flævann 19,9 m og for Gyrinosvann 12,9 m over tidligere sommervannstand. Det neddemmes i alt 8750 dekar, se kart F-4930. Normalt vil vannene være uttappet om våren og fylles i løpet av sommeren og høsten.

I Flævann begynte man oppsamling av vann allerede i høst, og oppdemningen vil fortsette til sommeren i begge vann, som antas å bli henimot fullt oppdemmet senhøstes 1959.

Etter pålegg fra Landbruksdepartementet skal det ryddes fiskeplasser på de områder som blir neddemmet, og rydding vil skje til sommeren.

Utenom arealer som neddemmes, berøres anleggsområdet av veier, tomter for brakker og jordtak for masser til dammen.

Sidebekkene Fagerdøla og Dyrja vil bli tatt inn i driftstunnelen for Hemsil I, mens Logga og Ruståni tas inn i tunnelen for Hemsil II. Disse bekkeinntak blir mindre konstruksjoner, som berører området bare i liten grad.

I Hemsedal, like ved herredsgrensen til Gol, bygges en inntaksdam for Hemsil II. Her vil det bli neddemmet et skogareal på 190 dekar. Høyeste vannstand blir + 566,0. Arealet vil bli satt under vann i oktober 1959.

Driftstunnelene utføres med lengder og tverrsnitt som angitt på tegn. nr. F-6300 i beskrivelsen for hver kraftstasjon. Den utsprengte tunnelsten legges i tipper ved tverrslagene Holde-skaret, Skyrvedalen og Hornslien for Hemsil I og ved tverrslagene Logga, Berget, Skredderbekken og Snodalen for Hemsil II. Masser fra stasjonshallene er kjørt ut på tipper i nærheten av stasjonsområdene.

OSLO LYSVERKER
Generaldirektøren

Eivind Tomsen

Vedlegg:

Tegn. nr. F-4930
" " F-6300

[Handwritten signature]

AH/EW

TS.

Kirke-og Undervisningsdepartementet,
Kulturavdelingen,
Bygdø Allé 3,
O s l o .

Universitetets Oldsaksamling har bragt i erfaring at både Hemsilreguleringen og Vinstrareguleringen vil gripe inn i områder hvor man må regne med muligheten for faste fortidsminner. I den anledning må Universitetets Oldsaksamling på forhånd foreta undersøkelser for områdene settes under vann.

Når det gjelder Hemsilreguleringen foretas den av Oslo Lysverker og vi har fra hovedkontoret fått oversendt karter og planer vedrørende dette anlegg. Utbyggingen her er imidlertid kommet så langt at det er begrenset hva der kan bli utført av arkeologiske undersøkelser. I første rekke må vi imidlertid prøve å få registrert vannene Gyrinos - Flevann. Dette må gjøres så tidlig som mulig i kommende sesong. Det er vår plan å arbeide med et team på 2-3 mann. Hvor lang tid registreringen vil ta er ugjørlig å si, og det er også umulig for oss å si om registreringene vil resultere i utgravninger. Regner vi imidlertid med ca. 6 ukers arbeid for 3 mann som må lønnes med ca. 50 kroner dagen og få sin diett etter Statens regulativ, så vil vi anslagsvis komme til et beløp på ca. kr. 10.000.-. Dertil kommer reiseutgifter.

Vi ber Kirke-og Undervisningsdepartementet gjøre Oslo Lysverker oppmerksom på dette forhold og at de må betale de utgifter som undersøkelsen medfører. Videre ber vi om at det må bli stillet båt til rådighet for registrantene.

Når det gjelder Vinstra-anlegget skal Öyangen reguleres i løpet av 1959 - videre skal Nedre Heimdalsvatn senkes. Også når det gjelder disse vann må arkeologiske registreringer foretas -. Vi regner med å benytte 2 mann i ca. 4 uker til selve registreringsarbeidet. Lønner må også her settes til ca. 50 kroner pr. dag - dertil kommer diett og reiseutgifter. Også her må anlegget stille båt til rådighet. Med alt forbehold kan utgiftene for sommeren 1959 settes til ca. kr. 4.500.- som må dekkes av anlegget. Vi ber Departementet gjøre de ansvarlige ledere for Vinstrareguleringen oppmerksom på dette forhold, samtidig som vi ber om at karter over de nevnte strøk må bli tilstillet Universitetets Oldsaksamling så snart som råd er.

Den ansvarlige ledelse for disse undersøkelser såvel som for Tokke-Vinjeundersøkelsen vil bli dr. Hagen. Han må i løpet av sommeren foreta endel inspeksjoner av de ting som er i virksomhet. Det vil lette hans arbeid meget, hvis han kan få anledning til å bruke bil. Forutsetningen for dette er imidlertid at han får sine bilutgifter dekket etter Statens normer. Vi ber om at en slik ordning blir godkjent og at de nevnte anlegg blir gjort oppmerksom på at de i tilfelle må betale dette.

Oslo, 16. januar 1959.

Thorleif Sjøvold.

OSLO LYSVERKER

HOVEDKONTOR SOMMERROGT. 1
TELEFON * 56 41 60
POSTBOKS 2481 - SOLLI
TELEGRAMADR. LYSVERKER

OSLO, 12. mars 1959.

Det Kongelige Kirke- og undervisningsdepartement,

Bygdøy Allé 1,

Oslo.

KIRKEDEPARTEMENTET

IN 01508 D 13 MAR 59

DERES BREV

9/2.59

DERES REF.

295 D 59

AB/GS

VÅR REF.

423.202

L. Lj./Ny.

BEHANDLES AV

Kraftutbyggingssjef

L. Ljøgdø

Hemsilreguleringen - arkeologiske undersøkelser.

Det henvises til Deres skrivelse av 9. februar 1959, som ble oversendt Oslo Lysverkers generaldirektør med vedlagte meddelelse fra kraftutbyggingssjefen av 12. februar 1959, og behandlet i byggekomitemøte 20. februar 1959.

Byggekomiteen godkjente i dette møte den ordning for registreringsarbeidene som Oldsaksamlingen har foreslått for departementet i brev av 16. januar 1959, hvorefter utgiftene til lønninger, diett og reiseutgifter ved registreringen etter Statens regulativ dekkes av Oslo Lysverker. Disse utgifter er av Oldsaksamlingen anslått til kr. 10.000. Videre dekkes bilutgiftene etter Statens regulativ for Oldsaksamlingens bestyrer, dr. Hagen, ved hans inspeksjonsreiser.

Det ble under saksbehandlingen tatt følgende forbehold :

"Skulle imidlertid undersøkelsene føre til pålegg om tiltak til vern av minnene, som påfører reguleringen ulempe, tap eller skader, må det tas forbehold om erstatning fra statens side. "

Saken ble 5. mars 1959 referert i Oslo Lysverkers råd, d.v.s. Oslo Formannskap uten Oslo Lysverkers styremedlemmer.

OSLO LYSVERKER
Kraftutbyggingen

Vedlegg.

Jnr. 1508 D 1959.

ÅB/GG

OSLO LYSVERKER

Hemsilreguleringen - arkeologiske undersøkelser.

Oldsaksamlingens brev av 16. januar 1959.

UNIVERSITETET
1508 D 1959

./.. Sendes med vedlegg Universitetets Oldsaksamling.

Kirke- og undervisningsdepartementet.

Oslo, 16. mars 1959.

Etter fullmakt:

D. Værn.
D. Værn.

Asgeir Bonsaksen

Asgeir Bonsaksen.

... av Asgeir Bonsaksen ...

... etter ...

... " ...

... 1959 ...

Oslo, 16. mars 1959

[Handwritten signature]

Værn

MEDDELELSE

Til Generaldirektøren
Fra Kraftutbyggingssjefen

423.202.

Hemsilreguleringen. Arkeologiske undersøkelser.

- ./.. Kirke- og Undervisningsdepartementet bad i skrivelse av 5/11.58 om at karter over de regulerte vann og tempoplan for reguleringsarbeidet måtte bli oversendt Oldsaksamlingen, hvis henvisning til departementet av 31/10.58 var referert i skrivelsen.
- ./.. Etter undersøkelser som ble foretatt 18/11.58 av juridisk sekretær Poulsson, ble det fastslått at vi var forpliktet etter lov om fornminne av 29/6.1951 til å gi de ønskede opplysninger, og disse ble oversendt Oldsaksamlingen med vår skrivelse av 19/11.58.
- ./.. I skrivelse av 9/2.1959 referer Kirkedepartementet en henvisning av 16/1.1959 fra Oldsaksamlingen, hvor det redegjøres for undersøkelser som Oldsaksamlingen vil gjøre rundt Gyrimos-Flævann til sommeren. Undersøkelsene vil bli foretatt av 2 - 3 mann og utgiftene er anslagsvis satt til ca. kr. 10.000 + reiseutgifter og bilgodtgjørelse etter statens normer for Oldsaksamlingens bestyrer, dr. Hagen. Departementet ber om Oslo Lysverkers uttalelse.

I reguleringstillatelsen for Hemsil, punkt 24, er angitt følgende :

"Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Osv. "

Kraftutbyggingen har fulgt denne bestemmelse i den utstrekning våre ingeniører har funnet at arbeidene har berørt de omtalte forhold.

Når det gjelder fortidsminnesmerker av den art som Oldsaksamlingen særlig beskjeftiger seg med, har Kraftutbyggingens ansatte neppe forutsetninger for å finne ut om slike finnes i neddemningsområdet. Da en neddemning berører eventuelle minnesmerker på en slik måte at lov om fornminne kommer til anvendelse, plikter regulanten etter samme lov på egen bekostning å foreta undersøkelser og gi melding til Kirkedepartementet. Så vidt man kan se, kan ingen annen enn Oldsaksamlingen foreta slike undersøkelser.

KIRKEDEPARTEMENTET

JA 01506 D 13.MRS.50

Det har tidligere ikke vært alminnelig å foreta arkeologiske undersøkelser på forhånd ved utførelse av reguleringsanlegg her i landet. Men har man under arbeidet støtt på ting som måtte være av vitenskapelig interesse, er det meldt fra. Ved Tokkeanleggene er det imidlertid satt igang systematiske arkeologiske undersøkelser og Hømsilreguleringen står nå for tur.

Da Oldsaksamlingens forslag om undersøkelser til et anslått beløp av kr. 10.000 + reiseutgifter har hjemmel i lov om fornminne, finner jeg det uten hensikt å avslå det. Skulle imidlertid undersøkelsene føre til pålegg om tiltak til vern av minnene, som påfører reguleringen ulempe, tap eller skader, må det tas forbehold om erstatning fra statens side. Saken bes fremlagt for Byggekomiteen.

Oslo, 12. februar 1959.

KRAFTUTBYGGINGEN

L. Ljøgdø

Vedlegg.

Forelegges byggekommiteen for kraftutbyggingen.

Jeg tiltrer kraftutbyggingssjefens forslag.

Oslo, 13. februar 1959.

Erling Eriksen

Det Kongelige Kirke- og
undervisningsdepartement.

Jnr. 5306 D 1958
CJO/GG

Oslo, 5. november 1958.

423.202

Oslo Lysverker.

Vedrørende arkeologiske undersøkelser i forbindelse med vass-
dragsutbygging

I brev av 31. oktober d.å. har Universitetets Oldsaksamling til-
skrevet dette departement slik :

" Som det vil være kjent, har Universitetets Oldsaksamling i
henhold til lov om fornminne av 29. juni 1951 foretatt om-
fattende arkeologiske undersøkelser i Tokke-Vinjevassdraget
sommeren 1958. Disse undersøkelser vil fortsette også neste
sommer.

Imidlertid har Universitetets Oldsaksamling brakt i erfaring
at Oslo Lysverker for tiden er i full gang med vassdragsregu-
leringer i Hallingdalsdistriktet. Etter alt å dømme vil også
disse reguleringer ikke bare skape forandringer i de geogra-
fiske forhold, men de vil uten tvil skade eller ødelegge det
som måtte være av spor etter gammel bosetning i de områder som
berøres av reguleringen. Da dette forhold kommer inn under
fredningslovens bestemmelser, vil det være nødvendig at re-
presentanter for Universitetets Oldsaksamling på forhånd fore-
tar de arkeologiske undersøkelser som må gjøres. Disse under-
søkelser skal i henhold til loven bekostes av anleggsherren.

Universitetets Oldsaksamling ber derfor om at Kirke- og underr-
visningsdepartementet gjør ledelsen for Oslo Lysverker opp-
merksom på dette forhold. Samtidig ber vi om at det blir sør-
get for at Oldsaksamlingen så snart som mulig får oversendt
karter over de vann som skal demmes opp, samt tempoplan for
dette arbeidet, slik at Museets ledelse i god tid - helst alt
i høst - kan få anledning til å planlegge det arbeid som må
gjøres. Så snart dette er gjort, vil arbeidsplan og budsjett-
forslag bli oversendt departementet. "

Under henvisning hertil ber man om at Oslo Lysverker oversender
Oldsaksamlingen karter over de vann som skal demmes opp og tempo-
plan for dette arbeid.

Etter fullmakt :

Leif Wilhelmsen

Carl J. Oeding

EE/EN.

423.202. Arkeologiske undersøkelser
i forbindelse med vassdragsutbygging.
Kirkedepartementets brev av 5/11.1958.

Sendes kraftutbyggingssjefen, idet jeg tør be undersøkt
om lov om fornminne av 29. juni 1951 - i relasjon til vår kon-
sesjon for Hemsedalsanleggene - hjemler adgang til å pålegge
oss disse utgifter.

OSLO LYSVERKER, generaldirektøren, 10.nov. 1958.

Erling Eriksen

L.Lj./Ny.

Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med vassdragsutbygging.
Generaldirektørens påtegning av 10/11.1958.

Oversendes juridisk sekretær Poulsson.

Holsanleggene er for en vesentlig del utført for lov om
fornminne av 29. juni 1951, og da anleggsarbeidene der er ferdig,
må man gå ut fra at det bare er Hemsilanleggene som saken nå gjel-
der.

Reguleringstillatelsen av 25. januar 1957 inneholder under
betingelsenes pkt. 24 bestemmelser som også omfatter forhold som
ligger i Universitetets Oldsaksamlings interesseområde. Konse-
sjonærens plikter er dog her begrenset til det som kan gjøres uten
særlige vanskeligheter og utgifter. For betingelsenes pkt. 24 har
Industridepartementet hjemmel i reguleringslovens paragraf 12,
pkt. 18 og 19.

Når det gjelder Oldsaksamlingens henvendelse som fremkommer
på et meget sent tidspunkt, bes redegjort for i hvilken utstrek-
ning lov om fornminne av 29. juni 1951 kan gi hjemmel for pålegg
med tilhørende utgifter for anlegget.

Oslo, 13. november 1958.

KRAFTUTBYGGINGEN

L. Ljögødt

TP/AM.

423.202.

Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med vassdragsutbygging. Kraftutbyggingens ekspedisjon av 13/11.1958.

Sendes med vedlegg tilbake til Kraftutbyggingssjefen.

Etter lov om fornminne - fortidsminnesmerker - er faste fortidsminnesmerket fra oldtiden og middelalderen fredet. Hverken grunneier, bruker eller andre må på noen måte ødelegge, skade, grave ut, grave igjen, flytte eller endre på slike fortidsminnesmerker. Unntak kan gjøres herfra av vedkommende statsmyndighet. Til faste fortidsminner regnes gravhauger, gravrøyser, gravrom, kister og gravsteder, steinsetninger, boplasser, steinringer, skipssetninger, stener og fast fjell med innskrifter eller bilder, hus og bygninger av alle slag, boplasser, tomter, verkstedsplasser, båtstøer o.s.v. Det er i det hele i loven regnet opp en rekke eksempler på hva faste fortidsminner er. Disse er altså fredet i selve loven. Dessuten kan vedkommende departement - Kirkedepartementet - særskilt frede andre fortidsmerker uansett alder på vilkår som loven nærmere angir.

Vil en grunneier eller bruker eller noen annen sette i gang arbeidstiltak som kan innvirke på faste fortidsminner, plikter han i god tid å gi melding til Kirkedepartementet eller til lensmannen på vedkommende sted. Viser det seg først under arbeidets gang at man støter på fortidsminner, skal man straks melde dette som nevnt og arbeidet stanses. Kirkedepartementet avgjør så snart som mulig om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. Krever Kirkedepartementet til vern om fortidsminnene andre tiltak enn utsettelse med arbeidet og dette tiltak fører med seg ulempe, tap eller skade for eier eller bruker eller noen annen, har denne krav på erstatning etter avtale eller etter skjønn. Så vidt jeg forstår kan erstatning for tap som følge av utsettelse med arbeidet av hensyn til funn av fortidsminner ikke kreves erstattet.

Når det blir planlagt større tiltak som for eksempel vei, jernbane, kanal og kraftutbyggingsarbeider, skal den ansvarlige herfor i god tid finne ut på egen bekostning om arbeidet vil innvirke på faste fortidsminner og gi melding til Kirkedepartementet før arbeidet settes i gang. Blir det av hensyn til slikt planlagt arbeid nødvendig å gå til særskilt granskning av fortidsminner eller å gjøre særlige tiltak til vern om disse, skal utgiftene hertil bæres av anleggseieren om dette ikke er urimelig av særlige grunner.

At det sist nevnte fremgår at Lysverkene er forpliktet til å innsende planene for Hemsilutbyggingen med nødvendige kart og opplysninger så snart som mulig. Etter loven skulle Lysverkene ha gjort dette uoppfordret under planleggingen.

OSLO LYSVERKER, juridisk sekretær, 18/11.1958.

Thomas Poulsson

Vedlegg.

Oslo, 19. november 1958.

Universitetets Olsaksamling,
Universitetet,
Oslo.

423.202

Saken behandles av:

L. Lj./Ny.

Kraftutbyggingssjef L.Ljögødt

Hemsilreguleringen.
Arkeologiske undersøkelser.

Fra Kirke- og undervisningsdepartementet har vi mottatt avskrift av Deres brev til departementet av 31. oktober 1958. Departementet ber oss oversende kart over de vann som lemnes opp og oppgi tempoplan for arbeidet.

Oslo Lysverker fikk tillatelse til regulering av Hemsilvassdraget ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. januar 1957. Anleggsarbeidene ble påbegynt umiddelbart etter at reguleringstillatelsen forelå, og utføres i overensstemmelse med den gitte reguleringstillatelse og dens betingelser. Arbeidenes omfang vil fremgå av vedlagte tegning nr. F-6300.

I alt omfatter planene 4 kraftverk, nemlig Gjuva, Brekkefoss, Hemsil I og Hemsil II. Brekkefoss var ferdig i juli 1957 og Gjuva ved årsskiftet 1957/58. Hemsil I er planlagt ferdig høsten 1960, mens Hemsil II skal være ferdig forsommeren 1960.

Anleggsarbeidet omfatter dammer, tunneler og kraftstasjoner. Stasjonene Hemsil I og Hemsil II blir liggende i haller inne i fjellet.

Reguleringsarbeidene omfatter Vavann og Gyrinos-Flævann. Vavann blir senket 8 m, og ingen oppdemning vil finne sted.

Ved Gyrinos-Flævann vil vannene bli demmet opp ved en fyllingsdam som bygges i Flævannsoset. Dammen ble påbegynt sommeren 1957, og arbeidet fortsatt i juni-oktober 1958. Dammen skal etter planene være oppfylt til full høyde innen utgangen av oktober 1959. Avsluttende opprydding på arbeidsstedene vil skje sommeren 1960. På grunn av beliggenheten drives anleggsarbeidet ved Gyrinos-Flævann bare på sommertid.

Gyrinosvann ligger ca. 7 m høyere enn Flævann. Begge vann vil bli demmet opp til samme høyeste vannstand + 1108,5. Største oppdemning blir for Flævann 19,9 m og for Gyrinosvann 12,9 m over tidligere sommervannstand. Det neddemmes i alt 8750 dekar, se kart F-4930. Normalt vil vannene være uttappet om våren og fylles i løpet av sommeren og høsten.

I Flævann begynte man oppsamling av vann allerede i høst, og oppdemningen vil fortsette til sommeren i begge vann, som antas å bli henimot fullt oppdemmet senhøstes 1959.

Etter pålegg fra Landbruksdepartementet skal det ryddes fiskeplasser på de områder som blir neddemmet, og rydding vil skje til sommeren.

Utenom arealer som neddemmes, berøres anleggsområdet av veier, tomter for brakker og jordtak for masser til dammen.

Sidebekkene Fagerdöla og Dyrja vil bli tatt inn i driftstunnelen for Hemsil I, mens Logga og Ruståni tas inn i tunnelen for Hemsil II. Disse bekkeinntak blir mindre konstruksjoner, som berører området bare i liten grad.

I Hemsedal, like ved herredsgrensen til Gol, bygges en inntaksdam for Hemsil II. Her vil det bli neddemmet et skogareal på 190 dekar. Høyeste vannstand blir + 566,0. Arealet vil bli satt under vann i oktober 1959.

Driftstunnelene utføres med lengder og tverrsnitt angitt på tegning nr. F-6300 i beskrivelsen for hver kraftstasjon. Den utsprengte tunnelsten legges i tipper ved tverrslagene Holdeskarret, Skyrvedalen og Hornslie for Hemsil I og ved tverrslagene Logga, Berget, Skredderbekken og Snodalen for Hemsil II. Masser fra stasjonshallene er kjørt ut på tipper i nærheten av stasjonsområdene.

OSLO LYSVERKER
Generaldirektøren

Erling Eriksen

Vedlegg.

L. Ljøgodt

Det Kongelige Kirke-
og Undervisningsdepartement.

J.nr. 295 D 59

AB/GS

423.202

Oslo, 9. februar 1959

Oslo Lysverker.

Hemsilreguleringen - arkeologiske undersøkelser.

I brev av 16. januar 1959 har Universitetets Oldsaksamling bl.a. tilskrevet dette departement følgende :

"Når det gjelder Hemsilreguleringen foretas den av Oslo Lysverker og vi har fra hovedkontoret fått oversendt karter og planer vedrørende dette anlegg. Utbyggingen her er imidlertid kommet så langt at det er begrenset hva der kan bli utført av arkeologiske undersøkelser. I første rekke må vi imidlertid prøve å få registrert vannene Gyrinos - Flevann. Dette må gjøres så tidlig som mulig i kommende sesong. Det er vår plan å arbeide med et team på 2 - 3 mann. Hvor lang tid registreringen vil ta er ugjørlig å si, og det er også umulig for oss å si om registreringene vil resultere i utgravninger. Regner vi imidlertid med ca. 6 ukers arbeid for 3 mann, som må lønnes med ca. 50 kroner dagen og få sin diett etter Statens regulativ, så vi vi anslagsvis komme til et beløp på ca. kr. 10.000. Dertil kommer reiseutgifter.

Vi ber Kirke- og Undervisningsdepartementet gjøre Oslo Lysverker oppmerksom på dette forhold og at de må betale de utgifter som undersøkelsene medfører. Videre ber vi om at det må bli stillet båt til rådighet for registrantene.

.....

.....

Den ansvarlige ledelse for disse undersøkelser så vel som for Tokke-Vinjeundersøkelsen vil bli dr. Hagen. Han må i løpet av sommeren foreta en del inspeksjoner av de ting som er i virksomhet. Det vil lette hans arbeid meget, hvis han kan få anledning til å bruke bil. Forutsetningen for dette er imidlertid at han får sine bilutgifter dekket etter Statens normer. Vi ber om at en slik ordning blir godkjent og at de nevnte anlegg blir gjort oppmerksom på at de i tilfelle må betale dette. "

Man viser til dette og ber om en uttalelse.

Etter fullmakt :

O. Værn

Åsgeir Bonsaksen

AH/EW.

Oslo Lysverker,
v/kraftutbygningssjef L. Ljøgodt,
Sommerogt. 1,
O s l o .

Universitetets Oldsaksamling kan med dette meddele at vi håper å få komme igang med de arkeologiske undersøkelser i Gyrimos-Flævann ved St.Hans-tider. Undersøkelsene vil i første omgang gå ut på rekognoseringer i de områder som skal reguleres. Rekognoseringene blir utført av et team på 2 mann. Disse må imidlertid disponere båt, slik at de lett kan ta seg frem langs strendene. Vi vil i den anledning be om at Oslo Lysverker sørger for en høvelig farkost, en robåt evtl. utstyrt med påhengsmotor. Hvis påhengsmotor kan disponeres, vil selvsagt rekognoseringen gå hurtigere og derfor også bli billigere.

Videre vil vi være takknemlig for å få oppgitt en kontaktperson ved anlegget, som teamet kan henvende seg til i de tilfeller det måtte være nødvendig. En slik ordning har vi hatt i Tokke-Vinjevassdraget, og det har vært meget heldig.

Så snart sommerens undersøkelser er bragt tilende vil regnskap bli innsendt og rapport utarbeidet. Gjenparten av disse rapporter vil selvsagt bli tilstillet Oslo Lysverker.

Oslo, 20. mai 1959.

Anders Hagen.

, 6. august 1959.

AH/EW.

Herr Thor Stanley Eikhom,
Kraftanlegget, Flevannsoset,
Hemsedal.

Kjære Eikhom.

Takk for brev og rapporter. Det er meget hyggelig å høre at det går så godt med dere. Funnene begynner jo etterhånden å bli rikholdige - det skal bli spennende å se sakene når vi møtes igjen her i Oslo. Det nytter lite å gråte over spilt melk, men på denne bakgrunn av mange boplasser og fine funn er det bittert å tenke på alt det som står under vann i Flevatn.

Rapportene dine er greie og oversiktlige. Når du skriver innberetning så gjør vi slik som avtalt - du tar først en kort beskrivelse av vannet og omgivelsen - dernest tar du hver boplass for seg - gi en kort beskrivelse av boplassterrenget, avstann fra vann må oppgis og av momenter som ellers er av betydning er selvsagt om boplassen ligger i ly fra vannet - hvor stor den er i utstrekning, om den ligger i hellende terreng osv. Tredje del av innberetningen blir da utgravningene. Her gir du ingen ny beskrivelse av boplassens natur men viser til registreringene. Når det gjelder selve gravingen, så går jeg ut fra at du der finner holdepunkter i det P.M. som Irmelin har gitt deg. Dette er det jeg kommer på i øyeblikket.

Penger blir sendt i dag. For ordens skyld blir hele beløpet sendt til deg- slik at du får fordele pengene. Endel millimeterpapir samt blanke ark blir også sendt i dag.

Med beste hilsen til dere begge to,

Anders Hagen.

TELEFONER:

BESTYRER 33 29 29
UNDERBESTYRER 33 29 24
KONTORET 33 29 34

OSLO, 2. februar 1960.

AH/EW.

Herr direktör Ljögødt,
Oslo Lysverker,
Sommerogt. 1,
O s l o .

Universitetets Oldsaksamling arbeider i disse dager med å avslutte innberetningen for det arkeologiske arbeide som er blitt utført i Gyrinosvatten. Ved gjennomgåelsen av materialet viser det seg at det her dreier seg om boplasser av til dels overordentlig stor interesse. Således ser det ut som vi for endel er kommet på sporet etter steinalderfunn som antakelig er det aller eldste som kjennes fra våre høyfjellsströk. Det er imidlertid å beklage at vi på grunn av den korte gravesesong ikke maktet å få utført alle undersøkelser som burde vært foretatt. Vi vil derfor gjerne få opplysning om hvorvidt vannstanden ved Gyrinosvatten sommeren 1960 vil bli så lav at det er mulig å fortsette våre utgravninger på etpar av lokalitetene. Disse ligger forholdsvis lavt, bare ca. 5-6 ^{over}m/normalvannstand. Hvis uttapningen av magasinet ved St.Hans-tider imidlertid er så stor at den nærmer seg normalvannstanden, skulle vi kunne utrette meget i løpet av en 2-3 ukers tid.

Så snart alle planer er rentegnet- forhåpentligvis i løpet av en 14 dagers tid - skal innberetning og vitenskapelig drøftelse av de foretatte undersøkelser bli oversendt Oslo Lysverker sammen med regnskapene for sesongens arbeide.

Gjennom kringkasting og dagspresse er vi i den siste tid blitt gjort oppmerksom på at Oslo Kommune har søkt konsek- sjon for regulering av Ustefallene. Vi har forstått det slik at man håper å komme i gang med anleggsarbeidet her i løpet av neste år. Vi regner med at vi i forbindelse med denne regulering også må foreta endel arkeologiske rekognoseringer, eventuelt også utgravninger. Vi har nemlig her å gjøre med et strök som byr på store arkeologiske muligheter. Så snart

det er råd ville vi derfor få satt i gang vårt arbeide, slik at vi ikke risikerer å komme for sent i gang på samme måte som ved Gyrimos-Flevatten. Vi vil derfor være Dem takknemlig om De kunne utvirke at Universitetets Oldsaksamling får oversendt kart samt tilsplanene for utbyggingen av Ustevassdraget, sån at vi, hvis vi finner det nødvendig, allerede førstkomende sommer kan få begynt våre undersøkelser.

E r b ö d i g s t

Anders Hagen
Anders Hagen.

, 18. april 1961.

AH/EW.

Oslo Lysverker,
v/overingeniør Vestad,
Sommerogt. 1,
O s l o .

Universitetets Oldsaksamling tillater seg med dette å oversende en del eksemplarer av vår bok: Arkeologiske undersøkelser langs elv og vann. En vesentlig del av denne boken er viet de arkeologiske gravninger som ble foretatt ved Gyrynosvatten.

Ifall Oslo Lysverker ønsker flere eksemplarer enn de som blir oversendt, vil vi være takknemlig for å få meddelelse om dette.

E r b ö d i g s t

Anders Hagen.